

משה עוזיאל	ענת סער	חגי ח. שבתאי
דר' נדב דגן	לירון רז	אריה שפירא
יונתן פרג'ון	אוסנת קולודני-חיים	דן גינר
סמדר גל	ענבל זוסמן	גלי פלד
לירז גונן-אללוף	כרמל מיכאלי	אלון וילנר
	שמרית גיגי	אופיר לוי
	יואב אינגבר	שרית ויור

חגי שבתאי, שפירא | עורכי דין

בית תנועת המושבים רחוב לאונרדו דה וינצ'י 19 תל אביב 6473318
ט | 03-5259050 פ | 03-5259051 | www.hs-law.org | info@hs-law.org

תאריך: 19.03.2023

חוזר משרד 6/23 (התיישבות, אגודות שיתופיות): דחיית מועמדים על-ידי ועדת הקבלה ובחינת התאמתם למרקם החברתי-תרבותי של היישוב

תקציר

בית המשפט לעניינים מינהליים דחה עתירה נגד החלטת ועדת ההשגות לדחות את בקשת העותרים להתקבל ליישוב הקהילתי צורית. נימוקי פסק הדין מחזקים את היכולת לשמר את האופי הקהילתי של היישוב, את מעמדה של האגודה הקהילתית ואת האפשרות לדחות מועמדים שאינם מתאימים למרקם החברתי-תרבותי של היישוב. בין היתר, יחס בית המשפט חשיבות מיוחדת להתנהגותם של בני הזוג במהלך תקופת מגוריהם ביישוב.

בית המשפט הדגיש: (1) התערבות שיפוטית בהחלטת ועדת ההשגות שמורה למקרים חריגים; (2) ועדת הקבלה רשאית לדחות מועמד המביא למחלוקות ביישוב, אפילו אם המחלוקות הן על רקע דתי; (3) התנהגות היוצרת או מלבה מחלוקות בקהילה ואי-עמידה בהחלטות של מוסדות האגודה הקהילתית הן עילות לאי-קבלת מועמד; (4) במקרים מסוימים רשאית ועדת הקבלה לסרב לקבל מועמד ליישוב קהילתי מחמת חוסר התאמתו למרקם החברתי-תרבותי, אפילו אם מרקם זה אינו מוגדר בתקנון האגודה.

1. הסיפור בקיצור

בני זוג שכרו דירה ביישוב הקהילתי צורית שבתחומי המועצה האזורית משגב. הזוג התגורר ביישוב משנת 2013, ובשנת 2020 ביקש לרכוש מגרש ביישוב. בתקופה זו נטלו בני הזוג חלק פעיל במספר אירועים ומחלוקות ואף פעלו, לפי קביעת הוועדות, בניגוד להחלטות האגודה. הרקע לאירועים המפלגים ולמחלוקות שהונחו בפני ועדת הקבלה וועדת ההשגות היה פעילותם של בני הזוג ביישוב כשליחי חב"ד. בשל התפתחות הדברים האגודה ונציגיה התנגדו לקבלת בני הזוג, ועדת הקבלה החליטה פה-אחד לדחות את מועמדותם, ועדת ההשגות דחתה את השגתם של בני הזוג.

בני הזוג עתרו לבית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים נגד ועדת ההשגות, ועדת הקבלה והאגודה.

2. רקע כללי

הסדרי הקבלה ליישובים קהילתיים ולהרחבות של מושבים, קיבוציים וכפרים שיתופיים קבועים בסעיפים 6 ו-16 לפקודת האגודות השיתופיות. הסדרים אלה מבוססים על הקמת ועדת קבלה. בשונה מההסדרים המשפטיים החלים על קיבוצים ועל מושבים, ועדת הקבלה של היישוב הקהילתי מורכבת מעירוב של נציגי היישוב עם נציגים חיצוניים, היא רשאית לסרב לקבל מועמד רק משיקולים המנויים בפקודה, וערעור על החלטתה נדון על-ידי ועדת השגות חיצונית שהיישוב אינו מיוצג בה כלל.

3. אורח חיים דתי וקבלה ליישוב

בניגוד לטענות בני הזוג, בית המשפט לא ראה פסול בכך שעניין השתייכותם ופעילותם הדתית של בני הזוג עלה בוועדות, משום שהסירוב לקבל את בני הזוג לא נבע מאורח חייהם או מהשקפתם הדתית, אלא מהתנהגותם ביישוב. אף אם המניע של בני הזוג לנהוג כפי שנהגו היה השקפתם הדתית, הסירוב לקבלם התבסס על ההתנהגות עצמה. בפסק הדין מודגשים האופי הקהילתי של היישוב, פתרון מחלוקות בדרכי שלום וחשיבות ההימנעות מיצירת קרע או פלגנות ביישוב. נראה, כי חשיבות מיוחדת מיוחסת לקבלת החלטות מוסדות האגודה ולפעולה על-פיהן. במקרה זה, בני הזוג לא כיבדו את החלטת האסיפה הכללית של האגודה הקהילתית משנת 2016 לאסור כל פעילות שליחותית של חב"ד ביישוב.

אם כן, התנהגותו של מועמד ליישוב קהילתי היא רלבנטית ובעלת משקל בהחלטת ועדת הקבלה, גם כאשר ברקע פעולותיו של המועמד בזירה הציבורית של היישוב עומדת השקפתו או השתייכותו הדתית.

4. קביעת אופי היישוב בתקנון האגודה

האגודה הקהילתית לא קבעה בתקנונה הוראות מפורשות ומפורטות בדבר אופי היישוב. למרות החשיבות הרבה של הסדרת עניינים אלה בתקנון האגודה קבע בית המשפט כי יש לבחון כל מקרה לגופו, וכי היעדר הסדרה של אופי היישוב בתקנון האגודה אינו שולל מראש דחיית מועמדם בשל אי-התאמתם למרקם החברתי תרבותי של היישוב. במקרה זה אישר בית המשפט את החלטת ועדת ההשגות, שלפיה בני הזוג אינם מתאימים למרקם היישוב, ולכן יש לסרב לקבלם.

בית המשפט אף ייחס חשיבות מסוימת למפגשים קהילתיים שעסקו בחזון היישוב ולמסמך שגובש במפגשים אלה, אף על פי שלא נקבע כי מסמכים אלה אומצו בהחלטה רשמית של האסיפה הכללית.

5. האופי הקהילתי של היישוב

בית המשפט המחוזי אזכר, ציטט בהרחבה ושאל השראה מפסקי דין שעניינם קבלת חברים חדשים בקיבוצים ובמושבים. ניתן לראות בנימוקי בית המשפט תפיסה קהילתית של חיי היישוב וייחוס חשיבות לחיי הקהילה ביישוב הקהילתי ולהחלטות האגודה הקהילתית שפועלת ביישוב.

6. הליך הקבלה

אף על פי שבית המשפט דחה את טענות בני הזוג, עולים מפסיקתו שני דגשים להתנהלות האגודה הקהילתית בהליך קבלתם של חברים חדשים. ראשית, ככלל, על נציגי האגודה הקהילתית להימנע מהעברת מידע על מועמדים ועל התנהגותם למכון המקצועי אשר בוחן את התאמתם לחיי הקהילה ביישוב. שנית, על האגודה הקהילתית להימנע מהעברת חומר לוועדת הקבלה מבלי להעביר העתק למועמדים.

7. התערבות שיפוטית בהחלטות ועדת הקבלה וועדת ההשגות

בית המשפט הדגיש כי ועדת ההשגות היא רשות מינהלית, ולכן התערבות בית המשפט בהחלטותיה תהיה מצומצמת. שיקול הדעת הוא של ועדת ההשגות, ובית המשפט לא יתערב בהחלטתה, אם ההחלטה התקבלה במסגרת החוק. לפיכך, יש חשיבות רבה לתקינות ההליך.

* ד"ר נדב דגן הוא עורך-דין במשרד, מומחה למשפט ציבורי, המלווה את לקוחות המשרד בתחומי האגודות השיתופיות והמשפט המנהלי.

** האמור בחוזר זה אינו בגדר חוות דעת או ייעוץ משפטי מכל סוג שהוא, אלא מידע כללי בלבד.